

แปลงตัวอย่างระบบเกษตรผสมผสานตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ จังหวัดพัทลุง

ความเป็นมา

ปี พ.ศ. 2537 กรมวิชาการเกษตร มีนโยบายให้หน่วยงานในสังกัดจัดทำแปลงตัวอย่างเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ เพื่อเป็นแปลงศึกษารูปแบบการดำเนินงานที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ในแต่ละภูมิภาค และเป็นแปลงศึกษา คูงาน ของเกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์ของกรมวิชาการเกษตร

เพื่อศึกษาแนวทางการนำพระราชดำริทฤษฎีใหม่มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่แต่ละท้องถิ่น

เป้าหมายของกรมวิชาการเกษตร

ได้แปลงตัวอย่าง 1 แปลง และถ่ายทอดเทคโนโลยี (ปี2550) 30 คน

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กลุ่มวิชาการ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่8

งบประมาณที่ได้รับ

ปี2550 จำนวน 110,000 บาท

ความสำเร็จของโครงการหรือรายการกิจกรรม

7.1. การผลิตพืชในแปลงตัวอย่าง ดำเนินการในพื้นที่แปลงทดลอง กลุ่มวิชาการ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8 ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง พื้นที่ 20 ไร่ ทำการผลิตโดยแบ่งพื้นที่เป็น 4 ส่วน คือ ที่นา 3 ไร่ ไม้ผล 8.4 ไร่ พืชผัก 1.5 ไร่ สระน้ำ 4.4 ไร่ บริเวณที่อาศัย และอื่นๆ 2.7 ไร่ สัดส่วน นา-พืชอื่น-สระน้ำ-ที่อาศัยและอื่นๆ 15%-50%-22%-13% เริ่มดำเนินการ เดือนกรกฎาคม 2538

7.1.1 การปลูกข้าวเพื่อบริโภค ผลการทดสอบพันธุ์เฉียงพัทลุง ผลผลิต 470-520 กก./ไร่ ผลผลิตรวม 1,410–15,60 กก./ปี พันธุ์ข้าวดอกมะลิ105 ผลผลิต 218-320 กก./ไร่ ผลผลิตรวม 654-960 กก./ปี ถ้าครัวเรือนมีสมาชิก 4 คน จะบริโภคตลอดปีประมาณ 800 กก./ปี การผลิตข้าวในพื้นที่ 3 ไร่ จะได้ผลผลิต 480-2,208 กก./ปี ขึ้นกับชนิดพันธุ์ ภาพรวมพบความเสี่ยงต่อการขาดแคลนข้าวบริโภค 2 กรณี คือการเกิดการระบาดของศัตรูพืชรุนแรง และกรณีการใช้พันธุ์ข้าวดอกมะลิ 105 ซึ่งมีผลผลิตต่ำ ผลตอบแทนการผลิตเฉลี่ย 12 ปี มีต้นทุน 1,644 บาท/ไร่ รายได้ 6,396 บาท/ไร่ รายได้สุทธิ 4,847 บาท/ไร่

7.1.2 การผลิตเพื่อสร้างรายได้

1) แปลงไม้ผล ปรับพื้นที่ร่องสวนไม้ผลขนาดกว้าง 10 เมตร กว้าง 4 เมตร ลึก 1.5 เมตร ปลูกไม้ผล 2 แถวคู่ ระยะ 6-8 เมตร ชนิดพืชที่ปลูกได้แก่มะม่วง และ ไม้ผลผสมผสาน ผลตอบแทนการปลูกไม้ผล เฉลี่ย ต้นทุน 5,030 บาท/ไร่ รายได้ 14,371 บาท/ปี รายได้สุทธิ 9,341 บาท/ปี (ขยายพื้นที่ไม้ผลจาก 3 ไร่ เป็น 8 ไร่ในปีที่12) **การปลูกพืชแซมไม้ผลบนร่องสวน** ปลูกหมุนเวียนช่วง 1-4 ปี มีดังนี้ ใช้น้ำ-พริก ใช้น้ำผลผลิตเฉลี่ย 1,792 กก./ไร่/ปี พริกผลผลิตเฉลี่ย 420 กก./ไร่/ปี ใช้น้ำ-มะเขือ ใช้น้ำผลผลิตเฉลี่ย 1,783 กก./ไร่/ปี มะเขือผลผลิตเฉลี่ย 2,210 กก./ไร่/ปี แดงกวา-ข้าวโพดหวาน แดงกวาผลผลิตเฉลี่ย 3,777 กก./ไร่/ปี ข้าวโพดหวานให้ผลผลิตเฉลี่ย 6,981 กก./ไร่/ปี สับปะรด ผลผลิตเฉลี่ย 725 กก./ไร่/ปี ถั่วเขียว ผลผลิตเฉลี่ย 848 กก./ไร่/ปี อ้อยคั้นน้ำ ผลผลิตเฉลี่ย 7,876 กก./ไร่/ปี ช่วง 4 ปีแรก มีต้นทุนรวม 10,090 บาท รายได้ 116,875 บาท รายได้สุทธิ 106,885 บาท

2) แปลงพืชผัก ปลูกพืชผักในร่องสวนพืชผัก 1 ร่องขนาด 20x120 เมตร แบ่งการปลูกพืชผักหลายชนิดเป็นแปลงย่อยๆ ตามช่วงเวลาหมุนเวียนตลอดปีประมาณ 4 รุ่นต่อปี พืชที่เจริญเติบโตได้ดี เป็นที่ต้องการของตลาดตลอดทั้งปี และมีศัตรูพืชระบายน้อย ได้แก่ ใช้น้ำ ผลผลิตเฉลี่ย 1,458 กก./ไร่ ผักกาดเขียวหวานสูง ผลผลิตเฉลี่ย 2,136 กก./ไร่ ผักกาดขาว ผลผลิตเฉลี่ย 1,455 กก./ไร่ ผลตอบแทนการผลิตพืชผัก มีต้นทุนเฉลี่ย 1,911 บาท/ไร่/ปี รายได้ 9,293 บาท/ไร่/ปี รายได้สุทธิ 7,382 บาท/ไร่/ปี

3) การปลูกผักแบบไร้ดิน กิจกรรมนี้เริ่มดำเนินการในปี2550 ปลูกผักหมุนเวียนตลอดปีในโรงเรือนมุ้งตาข่าย ผักที่ผลิตได้แก่ผักคะน้า 508 กก. ผักกาดเขียวหวานสูง 620 กก. ผักกาดขาว 333 กก. ผักบุ้ง 780 กก. รวมผลิตได้ 69 รุ่น ผลผลิตรวม 2,241 กก. รายได้รวม 32,255 บาท

4) การปลูกพืชในนาหลังเก็บเกี่ยวข้าว มีการให้น้ำด้วยระบบสปริงเกอร์ หรือสูบน้ำ โดยพืชที่มีศักยภาพ เจริญเติบโตดี และรายได้ดี ในสภาพนาดินเหนียวที่มีการให้น้ำชลประทาน ได้แก่ แดงกวา ผลผลิตเฉลี่ย 2,536 กก./ไร่ ข้าวโพดหวาน ผลผลิตเฉลี่ย 1,710 กก./ไร่ พริก ผลผลิตเฉลี่ย 718 กก./ไร่ ผักเขียว ผลผลิตเฉลี่ย 2,176 กก./ไร่ ผลตอบแทนการผลิตพืชไร่ในนาหลังข้าวมีต้นทุนเฉลี่ย 3,703 บาท/ไร่/ปี รายได้ 19,582 บาท/ไร่/ปี รายได้สุทธิ 15,879 บาท/ไร่/ปี

5) การเลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงแม่พันธุ์โคพื้นเมือง 1 ตัว และซื้อลูกโคมาขุนเป็นบางปี แม่สุกร 1-2 ตัว จำหน่ายเป็นลูกสุกรหย่านม และไก่พื้นเมืองไว้บริโภค พบว่าเฉลี่ยการเลี้ยงสัตว์ มีต้นทุนเฉลี่ย 14,288 บาท/ปี รายได้ 32,356 บาท/ปี รายได้สุทธิเฉลี่ย 18,068 บาท/ปี

6) การเลี้ยงผึ้งโพรง วิธีการเลี้ยงโดยการซื้อกล่องผึ้งที่มีนางพญามาเลี้ยง สถานเลี้ยงคือในบริเวณสวนมะม่วงซึ่ง มีแหล่งอาหารและน้ำ ห่างไกลจากแหล่งใช้สารเคมี จำนวนรังเลี้ยง 10 รัง เก็บผลผลิตรอบแรกได้ 6 ขวด หรือ 4.5 ลิตร รายได้ 1,320 บาท และผลผลิตรอบที่สอง 8 ขวด

7) การใช้น้ำ การให้น้ำใช้ระบบสปริงเกอร์ สูบน้ำด้วยมอเตอร์ไฟฟ้า กิจกรรมที่ใช้น้ำเป็นประจำคือ ไม้ผล พืชผัก และพืชในนาฤดูแล้ง การจัดการน้ำขุด บ่อสูบน้ำขนาด 70x10 เมตร ลึก 3.5 เมตร เก็บน้ำได้ประมาณ 2,083 ลูกบาศก์เมตร แต่ยังไม่เพียงพอโดยเฉพาะในปีที่มีการใช้น้ำในการปลูกพืชผัก ในนาหลังเก็บเกี่ยวข้าวมากจะต้องสูบน้ำเติมเป็นครั้งคราว เฉลี่ยมีการสูบน้ำใช้ปลูกพืช 1,540-4,768 ลูกบาศก์เมตร/ปี หรือ เฉลี่ย 2,946 ลูกบาศก์เมตร/ปี

8) สรุปผลการดำเนินงาน การผลิตสามารถคุ้มทุนตั้งแต่ปีที่ 3 โดยมีต้นทุนเงินสดเฉลี่ย 30,998 บาท/ปี รายได้ 72,448 บาท/ปี รายได้สุทธิ 41,449 บาท/ปี มีค่า benefit cost ratio เท่ากับ 4.0

7.2 การถ่ายทอดเทคโนโลยี ปี 2550 ฝึกอบรมเกษตรกรด้านการเลี้ยงผึ้งและพืชเสริมรายได้ ในระบบเศรษฐกิจพอเพียง 30 คน และมีผู้สนใจดูงาน 140 คน

การขยายผลสู่เกษตรกร/การนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงวิเคราะห์ทางวิชาการ

ไม่มีงานขยายผล

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ควรเพิ่มงานขยายผลสู่พื้นที่แปลงเกษตรกรต้นแบบ

ผลการดำเนินงาน ตุลาคม49- กรกฎาคม50

กิจกรรม	ผลผลิต	ราคา(บาท)	รายได้(บาท)
ข้าว	900	5	4,500
มะม่วง	1550 กก.	10	12,000
แปลงผัก(บวบ ถั่วพู พริกชี้หนู)	570 กก.	10-50	8,900
ผักไร้ดิน	2,241 กก.	10-20	32,255
การเลี้ยงผึ้ง	8 ขวด	250	2,000
เลี้ยงปลาในแหล่งน้ำ	5,000 ตัว	-	-
รวม			61,896

สรุปผลการดำเนินงาน ต้นทุน รายได้ รายได้สุทธิ รวม 12 ปี (บาท)

	ต้นทุน	รายได้	รายได้สุทธิ	BCR
ปี2538 ปีที่1*	148,251	16,695	-131,556	0.1
ปี2539 ปีที่2	11,970	67,769	55,799	5.7
ปี2540 ปีที่3	13,413	85,815	72,402	6.4
ปี2541 ปีที่4	14,852	115,089	100,237	7.7
ปี2542 ปีที่5	14,773	107,840	93,067	7.3
ปี2543 ปีที่6	17,548	83,643	66,095	4.8
ปี2544 ปีที่7	59,212	111,256	52,044	1.9
ปี2545 ปีที่8	34,325	101,985	67,660	3.0
ปี2546 ปีที่9	20,992	91,070	70,078	4.3
ปี2547 ปีที่10	10,568	26,155	15,587	2.5
ปี2548 ปีที่11	14,436	42,194	27,758	2.9
ปี2549 ปีที่12	11,640	19,862	8,222	1.7
เฉลี่ย	30,998	72,448	41,449	4.0

*ปีที่1 เริ่มดำเนินการเดือน กรกฎาคม * ยกเลิกการเลี้ยงสัตว์ปีที่ 9 * ตั้งแต่ปีที่10 มีข้อจำกัดด้านแรงงานดำเนินการ * รายได้ปีที่10-12 ลดลงเนื่องจากขาดรายได้จากการเลี้ยงสัตว์และขาดแรงงานดำเนินการ

ภาพกิจกรรม

